ISD Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal

Dagelijks bestuur ISD Brabantse Wal

Agendapunt 6

Onderwerp	**Afwegingen in het kader van de herziene Wgr**		
Redacteur	regiefunctionarissen		
Akkoord Gemeente/ISD BW		**Datum**	20-sept-2023
Vertrouwelijkheid:	Intern		

Wat wordt van het Dagelijks bestuur verwacht en wat is de status van het document?
○ **X Besluitvorming**
○ Discussie – opiniërend
○ Kennisgeving – informerend
○ Bereiken van overeenstemming
○ Anders, namelijk.....

Korte inhoud voorstel
Met ingang van 1 juli 2022 is de aangepaste Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) van kracht. Gemeenschappelijke regelingen hebben twee jaar de tijd om hun regeling op deze wetswijziging aan te passen. Dit betekent dat er voor 1 juli 2024 een besluit moet zijn genomen over de wijze van verwerking van de wetswijziging in de gemeenschappelijke regelingen ISD BW. Inmiddels is in de regio (bestuurlijke en ambtelijke projectgroep) een planning gemaakt om de regelingen aan te passen. Deze planning komt erop neer dat de gemeenten uiterlijk 1 oktober van dit jaar een voorstel voor een wijziging van elk van de gemeenschappelijke regelingen waaraan ze deelnemen (vanuit de betreffende GR) ontvangen. Het is van belang dat colleges en gemeenteraden in de gelegenheid worden gesteld om kenbaar te maken of ze kunnen instemmen met de voorgestelde besluiten door het bestuur van de gemeenschappelijke regeling. De voorgenomen besluiten worden daartoe in oktober / december in één totaal voorstel (waarin alle voorstellen voor alle GR-en) voorgelegd aan colleges en gemeenteraden die daarop zienswijzen kunnen indienen. Vervolgens loopt begin 2024 het proces van definitieve besluitvorming over de voorgestelde aanpassingen. Welke wijzigingen kunnen in een gemeenschappelijke regeling worden doorgevoerd en waarover moet uw bestuur dus een besluit nemen. Dit is voorbereid in het regieoverleg en voor advies voorgelegd aan de concern jurist van Bergen op Zoom. Het advies van de concern jurist is verwerkt. Bij de hieronder beschreven af- en overwegingen is het kader aangehouden dat is opgenomen in de VNG-handreiking 'verbeterde democratische legitimatie bij gemeenschappelijke regelingen' van mr. R. de Greef (oktober 2022). Om duiding te geven aan de onderstaand voorgestelde keuzes citeren we hier de slotalinea uit deze handreiking: De raden, colleges en besturen van samenwerkingsverbanden staan voor een aantal belangrijke keuzes. Daarbij moet steeds gekeken worden naar de intentie om de positie van de gemeenteraad te versterken, maar wel op een manier dat het samenwerkingsverband zijn taken ook doelmatig en doeltreffend, of efficiënt en effectief kan oppakken. De inzet van extra instrumenten moet de kaderstellende of controlerende rol van de raad versterken, zonder de raad verder te overbelasten. Heeft een raad geen behoefte aan bepaalde instrumenten, zet ze dan vooral ook niet in. De gewenste invloed kan ook per gemeenschappelijke regeling verschillen. In de ene gemeenschappelijke regeling gaat immers meer geld om, worden meer beleidskeuzes gemaakt of raakt die sneller aan de belangen van inwoners. Dan is actievere sturing mogelijk gewenst. Hoe beleidsneutraler de uitvoering van de samenwerking wordt, hoe minder interessant het voor de raad zou moeten zijn. De raad moet zich blijven controleren op zijn kaderstellende en controlerende

rollen, en proberen te voorkomen dat hij louter op de bedrijfsvoering (lees: organisatie) en financiën gaat sturen. Een gemeenschappelijke regeling is immers een hulpmiddel om bepaalde beleidsdoelstellingen te bereiken.

Om die reden is op enkele plekken ook aangegeven om meer strategisch te kijken naar de inzet van instrumenten, bijvoorbeeld ad hoc in de beleidscyclus. Daarmee worden zinloze vergaderingen voorkomen en daarmee de overbelasting van de gemeenteraad. Er moeten dan wel duidelijke kaders gesteld worden door de raad, wanneer de raad wél actief betrokken wenst te worden. Het college noch het samenwerkingsverband kunnen dat namelijk zomaar invullen voor de raad. Er is, zoals de Raad voor het openbaar bestuur het in 2015 al eens stelde, een goede wisselwerking nodig tussen raad, college, ambtelijke apparaat en samenwerkings-verband.

In onderstaande tabel leest u in de linker kolom welke wijzigingen voor elke gemeenschappelijke regeling moeten worden overwogen. In de rechter kolom leest u of er sprake is van keuzevrijheid voor wat betreft de invulling van de wijziging. Tevens leest u een advies bij de onderdelen waar keuzevrijheid over de wijze van invulling bestaat. Na de tabel volgt een, op basis van de regionale nota en de tabel hieronder, geconcretiseerd voorstel.

WIJZIGINGEN DIE IN EEN GR OPGENOMEN MOETEN WORDEN	IS SPRAKE VAN KEUZEVRIJHEID EN ZO JA IN WELKE MATE
Zienswijze bij treffen of wijzigen regeling	Dit is een wettelijke verplichting (geen keuze). Is inmiddels van kracht.
Zienswijze voor besluiten	Geen extra zienswijzeprocedure invoeren. Vanuit de wet zijn al zienswijzen verplicht op begroting(swijziging) en aanpassing van de regeling. Aangezien de ISD BW een gemeenschappelijk orgaan is en dus een 'lichte GR' waarbij het bestuur de opdracht heeft de begroting en jaarrekening vast te stellen, kan hiermee worden volstaan.
Instellen gemeenschappelijke adviescommissie	De ISD BW is een gemeenschappelijk orgaan. Art. 24a van de Wet gemeenschappelijke regelingen maakt een gemeenschappelijke adviescommissie uitsluitend mogelijk indien er sprake is van een GR in de vorm van een openbaar lichaam. Deze afweging is dus voor de ISD BW niet aan de orde.
Afspraken over participatie	Participatie wordt op dit moment voornamelijk vormgegeven via de cliëntenraad van de ISD BW en via de (raden van) de deelnemende gemeenten. Hiertoe is geen regeling opgenomen in de GR omdat het karakter van de GR (Gemeenschappelijk Orgaan) zich hiertegen verzet. De cliëntenraad blijft, via de ISD BW, adviezen geven aan elk van de drie deelnemende colleges en raden welke gaan over de vaststelling of voorbereiding van beleid en verordeningen. Voorgesteld wordt dan ook om geen participatiebepalingen op te nemen in de GR ISD BW.
Actieve informatieplicht	Niet opnemen in de GR. Aansluiten bij het voorstel uit de regionale nota. De Wgr schrijft voor dat het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de raad alle inlichtingen geeft die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft. Momenteel wordt dit al vorm gegeven via de (kwartaal) rapportages aan de gemeenteraad en middels ad hoc bijeenkomsten. Voorstel: zoals beschreven in de regionale Nota Verbonden Partijen West Brabant, met de gezamenlijke raden bepalen, in

	overleg met de ISD BW, welke inlichtingen nodig zijn en op welke wijze de raden deze inlichtingen ontvangen. De resultaten van dit overleg, leggen we vast in een door het bestuur vast te stellen document.
Extra vergoeding voor lidmaatschap nieuwe gemeenschappelijke raadscommissie	Niet aan de orde (zie hiervoor) omdat op grond van art. 24a Wgr geen gemeenschappelijke raadscommissie kan worden ingesteld voor de ISD BW (= gemeenschappelijk orgaan).
Recht van onderzoek of recht van enquête	Hoeft niet in de GR ISD BW opgenomen te worden. Dit recht ligt vast in artikel 155a Gemeentewet.
Onderzoeksmogelijkheden lokale rekenkamers	Hoeft niet in de GR ISD BW opgenomen te worden. Dit ligt vast in hoofdstuk XIa Gemeentewet.
Afspraken over evaluatie	In de regeling is in art. 23 opgenomen dat de regeling 4 jaar na vaststelling wordt geëvalueerd. Deze evaluatie heeft destijds plaatsgevonden. Momenteel vindt een onderzoek naar verbetering governance ISD BW plaats waarbij ook de mogelijkheden van verdergaande samenwerking met het werkplein Hart van West-Brabant en WVS worden onderzocht. Lopende dit onderzoek is geen evaluatie wenselijk. Mocht dit traject niet tot een wijziging van de GR leiden dan zou op een later moment alsnog een evaluatie uitgevoerd kunnen worden. Voorgesteld wordt om daartoe art. 23 van de gemeenschappelijke regeling als volgt te wijzigen: Artikel 23 evaluatie: 1. Het gemeenschappelijk orgaan kan, op eigen initiatief of op verzoek van twee of meer gemeenteraden van deelnemende gemeenten een evaluatie van de regeling uitvoeren. 2. Het gemeenschappelijk orgaan besluit over het onderwerp en proces van evaluatie gehoord de gemeenteraden van de deelnemers.
Aanpassing begrotingscyclus	De termijnen zijn opgenomen in de GR. Deze passen binnen de wettelijke termijnen. Deze sluiten ook nog steeds aan bij de termijnen opgenomen in de Nota Verbonden Partijen West Brabant. Voor alsnog geen wijziging doorvoeren, maar ook hier overgaan tot aanpassing bij de eerstvolgende wijziging van de GR ISD BW.
Afspraken over uittreden opnemen in de GR	Een nader uitgewerkte uittredingsregeling lijkt voor alsnog niet aan de orde, omdat de drie deelnemers gezamenlijk aan het onderzoeken zijn hoe zij de toekomst van de ISD BW zien. Overigens kent de regeling op dit moment een (vooral procedurele) uittredingsregeling opgenomen in artikel 21 van de regeling. Toch is het opnemen van een verder uitgewerkte bepaling wenselijk. Daarom willen we wel een besluit nemen over het tijdstip waarop een verder uitgewerkte bepaling over uittreden wel moet zijn opgenomen in de regeling. Rekening houdend met

	het lopende onderzoek, lijkt 31 december 2025, of zoveel eerder als noodzakelijk, ons een redelijke termijn.

Invloed van het onderzoek naar mogelijkheden van verdergaande samenwerking op dit besluit:
In maart 2023 is door het bestuur van de ISD BW de uitgangspuntennotitie 'participatie, werk en inkomen' 2023 -2025 vastgesteld, welke door de colleges is overgenomen.
In deze uitgangspuntennotitie is een onderzoek naar de verbetering van de governance op het gebied van participatie, werk en inkomen aangekondigd waarbij de regeling wordt geëvalueerd en er ook gekeken wordt naar de mogelijkheden van verdergaande samenwerking met het 'werkplein Hart van West-Brabant'. Het bestuur van de ISD BW heeft dan ook besloten om nu geen aanpassingen in de gemeenschappelijke regeling door te voeren, maar deze te koppelen aan beide hiervoor genoemde onderzoeken en daaraan een deadline te verbinden van 31 december 2025. Op een eventuele wijziging van de regeling is ook dan een zienswijzeprocedure van toepassing.

In de gemeenschappelijke regeling zijn overigens nu al bepalingen opgenomen omtrent uittreden, wijziging en opheffen van de regeling waarmee voor dit moment wordt voldaan aan de eisen uit de wet. Aangezien de Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal een 'lichte gemeenschappelijke regeling' is in de vorm van een gemeenschappelijk orgaan, ligt het zo wie zo niet voor de hand om burgerparticipatie op te nemen in de regeling of om een gemeenschappelijke raadscommissie in te stellen.

Bespreekpunt of Besluitpunt

Het bestuur van de ISD BW overweegt, gelet op de herziene Wgr en de hiervoor beschreven afwegingen:

a. Geen extra besluiten op te nemen in de GR waarover voorafgaand een zienswijze aan de gemeenteraden moet worden gevraagd.
b. Geen extra bepalingen met betrekking tot participatie op te nemen in de GR ISD BW.
c. Geen extra afspraken in de GR op te nemen met betrekking tot de actieve informatieplicht. Het bestuur zal met de gemeenteraden in overleg gaan over de frequentie en wijze waarop inlichtingen gewenst zijn. Dit wordt in een separaat document vastgelegd.
d. Een gewijzigde bepaling met betrekking tot evaluatie op te nemen in de GR ISD BW.
e. Voor uiterlijk 31 december 2025, of zoveel eerder als noodzakelijk, een opzet voor een uittredingsregeling vast te stellen, rekening houdend met het specifieke karakter van het Gemeenschappelijk Orgaan.
f. De termijnen inzake vaststelling van begroting en jaarrekening uit de regeling alsmede de regionale nota verbonden partijen op te volgen waardoor voor alsnog geen aanpassing van de GR ISD BW aan de orde is.

Het bestuur van de ISD BW besluit:

1. Over te gaan tot wijziging van artikel 23 van de Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal op grond van de per 1 juli 2022 herziene Wet gemeenschappelijke regelingen als volgt: artikel 23 oud te vervangen door een nieuw artikel 23 dat luidt als volgt: Artikel 23 evaluatie: 1. Het gemeenschappelijk orgaan kan, op eigen initiatief of op verzoek van twee of meer gemeenteraden van deelnemende gemeenten een evaluatie van de regeling uitvoeren. 2. Het gemeenschappelijk orgaan besluit over het onderwerp en proces van evaluatie gehoord de gemeenteraden van de deelnemers.
2. Met de gemeenteraden in gesprek te gaan omtrent de gewenste inlichtingen en dit vast te leggen in een document.
3. Dat de Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal alsnog dient te worden aangepast op de uittredingsbepaling en mogelijk andere relevante ontwikkelingen indien er geen andere concrete voorstellen tot wijziging van de governance of deze regeling in procedure zijn gebracht of zijn vastgesteld door het bestuur voor 31 december 2025.

4. Dit besluit toe te zenden aan de gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht en daarmee tot 31 december 2023 de gelegenheid te bieden tot het indienen van zienswijzen.

Financiële consequenties
Nvt.